

Briselē, 2026. gada 11. martā
(OR. en)

7248/26

STATIS 16
TRANS 147
COMPET 312

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerāļsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2026. gada 4. marts

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerāļsekretāre *Thérèse BLANCHET*

Temats: KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES)
2018/974 (2018. gada 4. jūlijs) par statistiku attiecībā uz preču
pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 107 final.

Pielikumā: COM(2026) 107 final

Briselē, 4.3.2026.
COM(2026) 107 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/974 (2018. gada 4. jūlijs) par statistiku attiecībā uz preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem

Saturs

1.	IEVADS	2
1.1.	Konteksts.....	2
1.2.	Politiskais konteksts	2
1.3.	Regulas piemērošana dalībvalstīs un citās valstīs	3
2.	REGULAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA	4
2.1.	Juridisko saistību ievērošana.....	4
2.2.	Dalībvalstu izmantotās datu vākšanas metodes	5
2.3.	Datu vākšanas un ziņošanas izmaksas un slogs dalībvalstīm	5
2.4.	Saņemto datu validēšana un kvalitātes pārbaudes	6
2.5.	<i>Eurostat</i> sniegtais metodiskais atbalsts dalībvalstīm	7
2.6.	Datu kopīgošana.....	8
2.7.	Statistika par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem.....	9
3.	IESPĒJAMĀS TURPMĀKĀS NORISES SAISTĪBĀ AR PĀRVADĀJUMU PA IEKŠĒJIEM ŪDENSCEĻIEM STATISTIKU	10
4.	SECINĀJUMI.....	12

1. IEVADS

1.1. KONTEKSTS

Regula (ES) 2018/974 par statistiku attiecībā uz preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem¹ ("regula") nodrošina salīdzināmus, uzticamus, saskaņotus, regulāri sniegtus un visaptverošus statistikas datus par preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem ES. Šādi dati sniedz atbalstu ministrijām, apvienībām, kuģošanas sabiedrībām, operatoriem, kas preču pārvadāšanai izmanto iekšējos ūdensceļus un ostas, kā arī politikas veidotājiem. Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistika palīdz uzraudzīt un izstrādāt reģionālo, valsts un Eiropas mēroga politiku, atbalsta infrastruktūras plānošanu un satiksmes kontroli un sniedz vērtīgu informāciju par modālo pārvirzi uz tīriem transporta veidiem. Tā ir arī vienots kopīgas informācijas avots visā ES, kurā tiek apkopotī dati par precēm, ko pārvadā pa iekšējiem ūdensceļiem, par katru valsti, nevis par atsevišķām upēm.

Saskaņā ar regulas 9. pantu Komisijai pēc apspriešanās ar Eiropas Statistikas sistēmas komiteju ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par šīs regulas īstenošanu un iespējamām turpmākām norisēm. Pirmais ziņojums bija jāiesniedz līdz 2020. gada 31. decembrim² un pēc tam ik pēc pieciem gadiem. Šis ir otrais šāds ziņojums.

Šā ziņojuma 1. iedaļā ir izskaidrots politikas konteksts un regulas tvērums dalībvalstīs un citās valstīs. Ziņojuma 2. iedaļā ir sniegta turpmāka informācija par to, kā dalībvalstis un Komisija (*Eurostat*) īsteno regulu. Tā attiecas uz atbilstību tiesību aktiem, dalībvalstu izmantotajām datu vākšanas metodēm, to izmaksām un slogu, *Eurostat* veikto datu validāciju un kvalitātes pārbaudēm, *Eurostat* sniegto metodisko atbalstu dalībvalstīm un informāciju par datu kopīgošanu.

Ziņojuma 2. iedaļas pēdējā daļā ir aprakstītas tendences saistībā ar statistiku par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Ziņojuma 3. iedaļā ir apkopotas iespējamās turpmākās tendences saistībā ar statistiku attiecībā uz preču un pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, savukārt 4. iedaļā ir izklāstīti ziņojuma galvenie secinājumi.

1.2. POLITISKAIS KONTEKSTS

Pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem ir būtiska Eiropas transporta sistēmas daļa, un šādi pārvadājumi tiek veikti tīklā, kura garums ir vairāk nekā 49 684 kilometri 20 ES dalībvalstīs³. Salīdzinājumā ar citiem pārvadājumu veidiem, saistībā ar kuriem bieži tiek novērotas sastrēgumu un caurlaides spējas problēmas, pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem ir uzticamāki un energoefektīvāki, un tiem ir ievērojams plašākas izmantošanas potenciāls. Pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem, gluži tāpat kā dzelzceļa pārvadājumi, jau sen ir atzīti par vienu no CO₂ emisiju ziņā efektīvākajiem preču pārvadājumu veidiem. Tāpēc tie tiek uzskatīti par būtiskiem

¹ OV L 179, 16.7.2018., 14.–29. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/974/oj>.

² Pirmais ziņojums tika pieņemts 2020. gada 18. decembrī (COM(2020) 821 final).

³ Aprēķina pamatā ir dati, kas pieejami tīmekļa vietnē

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/iww_if_infrastr_custom_16182625/default/table?lang=en

(pieejami angļu, franču un vācu valodā). Kopējais tīkla garums ir balstīts uz 2023. gada datiem, izņemot attiecībā uz Beļģiju, kuras jaunākie pieejamie dati ir par 2008. gadu.

ES iniciatīvām, tostarp modālās pārvirzes mērķiem, lai samazinātu oglekļa emisijas transporta nozarē⁴. Turklāt pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem rada mazākas trokšņa emisijas un nodrošina augstu drošības līmeni, kas ir ievērojama priekšrocība, jo īpaši saistībā ar bīstamu kravu pārvadājumiem. Visbeidzot, pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem atslogo pārslogotus ceļu tīklus blīvi apdzīvotos reģionos⁵.

Nemot vērā šīs stiprās puses, pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem varētu būt izšķiroša nozīme ES transporta sistēmā. Eiropas Komisija atzīst pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem ievērojamo izaugsmes potenciālu un ir apņēmusies palielināt to konkurētspēju un nozīmi intermodālajā loģistikas tīklā. Šī apņemšanās ir atspoguļota rīcības programmā *Naiades III*⁶. Programma galvenokārt ir vērsta uz to, lai vairāk kravu novirzītu uz Eiropas upēm un kanāliem un līdz 2050. gadam pārietu uz bezemisiju baržām. Tā ietver arī pasākumus, kuru mērķis ir veicināt kuģu un iekšzemes ostu bezemisiju un bezatkritumu tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu. Rīcības programma *Naiades III* ir saskaņota ar Eiropas zaļo kursu⁷ un Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģiju⁸, kuras mērķis ir līdz 2030. gadam palielināt pārvadājumus pa iekšējiem ūdensceļiem par 25 % un līdz 2050. gadam – par 50 %.

Eiropas pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistika ir būtiska, lai izstrādātu, uzraudzītu un novērtētu iniciatīvas un politiku saskaņā ar programmu *Naiades III* un citām ES vides, transporta un ES vienotā tirgus programmām. Šādām iniciatīvām un politikai ir vajadzīgas padziļinātas zināšanas par pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem pakalpojumu apmēru un veidiem, kā šis transporta veids laika gaitā attīstās.

1.3. REGULAS PIEMĒROŠANA DALĪBVALSTĪS UN CITĀS VALSTĪS

Regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs. Tā nav jātransponē valstu tiesību aktos. Tomēr pārvadājumi par iekšējiem ūdensceļiem netiek veikti visās dalībvalstīs. Tāpēc regula attiecas tikai uz tām dalībvalstīm, kurās šis transporta veids tiek izmantots.

Tām dalībvalstīm, kurās tiek veikti preču pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem, regula paredz robežvērtību, kuru pārsniedzot valstīm ir pienākums sniegt datus. Ziņošanas prasība attiecas uz visām dalībvalstīm, kurās vienā gadā pa iekšējiem ūdensceļiem pārvadāto preču kopējais apjoms pārsniedz vienu miljonu tonnu. Patlaban 11 dalībvalstīm (Austrijai, Beļģijai, Bulgārijai, Francijai, Horvātijai, Luksemburgai, Nīderlandei, Rumānijai, Slovākijai, Ungārijai un Vācijai) ir pienākums sniegt datus visās šādās I–IV pielikumā uzskaitītajās obligātajās tabulās:

- II. tabula preču pārvadājumi pēc preču veida (ikgadēji dati);

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0324> (vietne pieejama tikai angļu valodā).

⁵ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways_en (vietne pieejama visās ES oficiālajās valodās).

⁶ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways/promotion-inland-waterway-transport/naiades-iii-action-plan_en (vietne pieejama visās ES oficiālajās valodās).

⁷ COM(2019) 640 final,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0640&qid=1758888521529>.

⁸ COM(2020) 789 final,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789&qid=1758888687830>.

- III1. tabula: pārvadājumi pēc kuģa valstspiederības un veida (ikgadēji dati);
- III1. tabula: preču pārvadājumi konteineros pēc preču veida (ikgadēji dati);
- IV1. tabula: pārvadājumi pēc kuģa valstspiederības (ceturkšņa dati);
- IV2. tabula: konteinerpārvadājumi pēc kuģa valstspiederības (ceturkšņa dati).

No valstīm, kurām ir pienākums sniegt datus, Beļģija, Luksemburga un Ungārija⁹ sniedz datus arī neobligātajā II2. tabulā: kuģu satiksme (ikgadēji dati), kas sniegta regulas II pielikumā.

Saskaņā ar regulu valstīm, kas pārsniedz viena miliona tonnu robežvērtību, bet kurās nav starptautiskās vai tranzīta satiksmes, jāiesniedz tikai samazināta V1. tabula – Kravu pārvadājumi (ikgadēji dati), kas sniegta regulas V pielikumā. Patlaban šie noteikumi attiecas tikai uz Zviedriju. Tomēr Zviedrija brīvprātīgi iesniedz visas obligātās tabulas, ne tikai samazināto tabulu ar ikgadējiem datiem.

Patlaban datus brīvprātīgi sniedz vēl piecas dalībvalstis, kurās pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem darbību apmērs ir mazāks par regulā noteiktajām robežvērtībām, un tās ir Čehija, Itālija, Lietuva, Polija un Somija. Čehija, Polija un Somija iesniedz visas regulā prasītās obligātās tabulas. Čehija sniedz arī ikgadējus datus par kuģu satiksmi neobligātajā II2. tabulā. Savukārt Itālija un Lietuva sniedz ikgadējus datus par kravu pārvadājumiem tikai samazinātajā V1. tabulā. Ārpus ES kandidātvalsts Serbija sniedz datus IV1. tabulā – pārvadājumi pēc kuģa valstspiederības (ceturkšņa dati), kas sniegta regulas IV pielikumā.

Papildus regulā noteiktajām tabulām Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupa 2007. gada februārī vienojās organizēt brīvprātīgu datu vākšanu par bīstamu kravu pārvadājumiem (A2. tabula) un negadījumiem (A3. tabula). Minētā grupa 2013. gada oktobrī arī nolēma organizēt brīvprātīgu datu vākšanu par preču pārvadājumiem pēc iekraušanas/izkraušanas ostas (A4. tabula) un preču pārvadājumiem pēc kravas veida (A5 tabula).

Par 2024. pārskata gadu vairākas valstis brīvprātīgi iesniedza datus dažādās tabulās:

- A2. tabulu iesniedza septiņas valstis: Čehija, Nīderlande, Polija, Rumānija, Slovākija, Ungārija un Vācija;
- A3. tabulu iesniedza piecas valstis: Austrija, Čehija, Horvātija, Polija un Ungārija;
- A4. tabulu iesniedza astoņas valstis: Austrija, Bulgārija, Čehija, Horvātija, Polija, Rumānija, Somija un Vācija;
- A5. tabulu arī iesniedza astoņas valstis: Bulgārija, Horvātija, Nīderlande, Polija, Rumānija, Somija, Ungārija un Vācija.

2. REGULAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA

2.1. JURIDISKO SAISTĪBU IEVĒROŠANA

Regulā noteikto datu sniegšanas saistību izpilde ir ļoti laba. Visas dalībvalstis iesniedza prasītās datu kopas, ievērojot saskaņoto metodiku un noteiktos termiņus. Nelieli kavējumi tika novēroti tikai dažos gadījumos, bet tie nav ietekmējuši statistikas sagatavošanu. Augstais atbilstības

⁹ Ungārija nav ziņojusi datus par kuģu satiksmi par 2022., 2023. un 2024. pārskata gadu.

līmenis nodrošina uzticamu un kvalitatīvu statistiku par preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem.

Attiecībā uz konfidencialitāti lielākā daļa dalībvalstu nav ziņojušas par problēmām. Tomēr dažas valstis (Bulgārija, Čehija, Ungārija) norāda, ka to dati par iekraušanas un izkraušanas ostu ir konfidenciāli. Šie dati attiecas uz brīvprātīgi iesniedzamu tabulu, kas neietilpst regulas darbības jomā. Turklāt Francija dažus datus ir noteikusi par konfidenciāliem kopš 2023. pārskata gada. Visu veidu konfidenciālu datu gadījumā *Eurostat* piemēro noteikumus un pasākumus, lai nepieļautu to izpaušanu.

2.2. DALĪBVALSTU IZMANTOTĀS DATU VĀKŠANAS METODES

Datu vākšanas un apkopošanas procesi ziņotājās valstīs atšķiras, bet tie atbilst tradicionālajai augšupējai informācijas plūsmi. Arī datu sniedzēji dažādās valstīs atšķiras, bet visbiežākie avoti ir ostu un slūžu iestādes. Valstis papildina savus datus ar informāciju, kas saņemta no dažādiem avotiem, tostarp muitas iestādēm, kaimiņvalstīm, privātiem pārvadātājiem, uzņēmumiem un aģentūrām. Lielākā daļa ziņotāju valstu izmanto arī datus, kas iegūti no to upju informācijas pakalpojumu (*RIS*) sistēmām vai citām sistēmām. Turklāt visas ziņotājas valstis tieši vai netieši izmanto valsts līmenī savāktos datus vai nu politikas mērķiem, vai izplatīšanai.

Lielākā daļa valsts iestāžu pirms informācijas nosūtīšanas *Eurostat* veic validācijas pārbaudes, izmantojot iekšēji izstrādātas kontroles procedūras. Validācijas noteikumi aptver daudzus procesa aspektus, tai skaitā datu formatēšanu un kodifikāciju. Tie attiecas arī uz saskaņotību katrā datu kopā, uz dažādu datu kopu un mainīgo lielumu saskaņotību, kā arī uz laikrindām.

Vispārīga informācija par datu vākšanu un apkopošanu tiek publicēta ES atsaucēs metadatos¹⁰, ko *Eurostat* regulāri atjaunina. Konkrēta informācija par valstu metodiku tiek publicēta valstu metadatu datnēs, ko valstis atjaunina katru gadu. Papildus tam *Eurostat* *Atsauces rokasgrāmatā par pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistiku*¹¹ ir iekļauta nodaļa par valstu metodiku ar iedaļām par datu avotiem, datu apkopošanu, validāciju un kopīgošanu. Nodaļas par valstu metodiku pamatā ir dalībvalstīm nosūtīta aptaujas anketa. Minētā anketa ir pārskatīta, un tā tika nosūtīta valstīm aizpildīšanai 2025. gadā. Valstu atbildes tiks ņemtas vērā paredzētajā atsaucēs rokasgrāmatas pārskatīšanā.

2.3. DATU VĀKŠANAS UN ZIŅOŠANAS IZMAKSAS UN SLOGS DALĪBVALSTĪM

Saskaņā ar dalībvalstu sniegto informāciju lielākā daļa ziņotāju valstu uzskata, ka ar datu sniegšanu saistītā darba slodze ir pieņemama. Vairākas dalībvalstis ziņo, ka informācijas sniegšanas slogs gulstas uz kuģu aģentiem, kuģu kapteiņiem, ostas pārvaldēm, ostas iestādēm, reģionālo ostu kapteiņiem, ostām un citām iekraušanas vietām vai citām personām, kas ieceltas par aģentiem vajadzīgās informācijas vākšanai.

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/iww_go_esms.htm (vietne pieejama tikai angļu valodā).

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/iww_reference_manual_april_2023.pdf/95785869-c98a-7f6a-a936-b243bb5ba468 (vietne pieejama tikai angļu valodā).

Administratīvais slogs var palielināties, ja atklātās kļūdas ir manuāli jādzēš vai ja ir atkārtoti jāsažinās ar datu sniedzējiem. Papildu slogu var radīt arī datu par tranzītpārvadājumiem vākšana, jo dažkārt ir nepieciešama divpusēja sadarbība ar citām dalībvalstīm, lai iegūtu datus vai lai veiktu attiecināšanas un ekstrapolācijas procedūras. Kopumā datu vākšanas un ziņošanas izmaksas netiek uzskatītas par ļoti augstām.

Dalībvalstis, kuras var izteikt skaitļos izmaksas un slogu saistībā ar pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datu vākšanu, ziņo par būtiskām atšķirībām atkarībā no pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem darbības apjoma valstī un datu apkopošanas sistēmām. Tomēr regulā ir noteiktas robežvērtības attiecībā uz transporta darbības apjomu, lai ierobežotu ziņošanas slogu, vienlaikus saglabājot statistikas kvalitāti.

Sloga samazināšana un vienkāršošana

Eurostat strādā pie tā, lai samazinātu datu vākšanas radīto slogu, un uztur saziņas kanālu ar dalībvalstīm šajā jautājumā. *Eurostat* sadarbībā ar valstu statistikas birojiem veic konkrētus pasākumus, lai mazinātu datu vākšanas un ziņošanas radīto slogu. Cita starpā tie ir šādi:

- attāluma matricas izstrāde, lai palīdzētu aprēķināt pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem mērījumus tonnkilometros vai pasažierkilometros;
- jauni *Eurostat* izstrādāti validēšanas rīki, kas ļauj ziņotājām valstīm validēt savus datus pirms to oficiālas nosūtīšanas *Eurostat* (iepriekšēja validēšana) un saņemt atgriezenisko saiti par kļūdām attiecībā uz katru konkrēto datu kopu;
- apspriešanās ar dalībvalstīm, Eiropas Brīvās tirdzniecības zonas (EBTA) valstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm par metodikas jautājumiem un jauniem pieprasījumiem (piemēram, par pasažieru pārvadājumiem), lai pēc iespējas samazinātu pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas sagatavošanas radīto slogu.

2.4. SAŅEMTO DATU VALIDĒŠANA UN KVALITĀTES PĀRBAUDES

Par datu vākšanu un nosūtīšanu ir atbildīgas dalībvalstis, bet *Eurostat* veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu augstas kvalitātes statistiku un atklātu jebkādas kļūdas vai neatbilstības saņemtajos datos.

Kopš 2023. gada *Eurostat* ir ieviesis sarežģītu IT sistēmu datu pārvaldībai ar diviem uzlabotiem komponentiem, un tie ir jauni datu validācijas rīki un jaudīga statistikas analīzes sistēmu (SAS) programmatūra pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datu apstrādei, kvalitātes pārbaudei un publicēšanai.

Datu nosūtīšanas un validēšanas procedūras tagad ir lielā mērā standartizētas. Ziņotājas valstis nosūta datu kopas *Eurostat*, izmantojot *EDAMIS*¹² portālu un struktūru, kas ir saderīga ar *SDMX* (statistikas datu un metadatu apmaiņa) standartu. Pēc tam saņemtajām datu kopām tiek piemērots uzticams divu posmu validēšanas process.

¹² Elektroniska datu plūsmu administrēšanas un pārvaldības informācijas sistēma; tā ir vienots kontaktpunkts *Eurostat* izmantoto datu apmaiņai; <https://cros.ec.europa.eu/dashboard/edamis>.

- Pirmkārt, *STRUVAL* (*STRUctural VALidation*) rīks validē katru datu kopu attiecībā uz formātu, obligāto lauku pilnīgumu, struktūras un izmantoto kodu pareizību.
- Otrkārt, *CONVAL* (*CONtent VALidation*) rīks validē katras datu kopas saturu, pamatojoties uz iepriekš definētiem noteikumiem un robežvērtībām. *CONVAL* validācija notiek tikai tad, kad datu kopa ir sekmīgi izturējusi *STRUVAL* validāciju.

Ziņotājas valstis pēc katra validācijas soļa saņem detalizētu validēšanas ziņojumu; tas ļauj viegli labot jebkādas kļūdas. *Eurostat* regulāri atjaunina piemērojamos validēšanas noteikumus, lai apmierinātu mainīgās vajadzības un nodrošinātu augstas kvalitātes statistikas sagatavošanu.

Kad dati ievadīti *Eurostat SAS* sagatavošanas datubāzē, datiem veic detalizētas kvalitātes pārbaudes. Šīs pārbaudes attiecas uz laikrindu konsekveni, ceturkšņa un gada datu konsekveni datu kopā un rezultātu salīdzināšanu starp ziņotājām partnervalstīm (tā dēvētās spoguļpārbaudes).

Kopumā nosūtīto datu kvalitāte ir laba. Tomēr joprojām jāpieliek pūles, lai samazinātu spoguļpārbaudēs konstatēto asimetriju un uzlabotu tranzītpārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datu ziņošanu.

2.5. EUROSTAT SNIEGTAIS METODISKAIS ATBALSTS DALĪBVALSTĪM

Eurostat sniedz ziņotājām valstīm pastāvīgu metodisku un tehnisku atbalstu regulas īstenošanā, lai saglabātu augstas kvalitātes datus un metadatus.

Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupas sanāksmes dod dalībvalstīm, EBTA valstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm iespēju apspriest datu kvalitāti, metodikas jautājumus un jaunus projektus. Regulas īstenošana ir arī jautājums, kuru regulāri iekļauj Komisijas Transporta statistikas koordinācijas grupas ikgadējo sanāksmju darba kārtībā.

Turklāt *Eurostat Atsauces rokasgrāmatā par pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistiku* ziņotājām valstīm ir sniegti sīki izstrādāti norādījumi par regulas īstenošanu. Atsauces rokasgrāmatu regulāri (parasti – reizi gadā) atjaunina, lai iekļautu jaunāko informāciju, dokumentāciju un pamatnostādnes, kas attiecas uz pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas vākšanu.

*Transporta statistikas glosārijs*¹³, kas sagatavots ciešā sadarbībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisiju un Starptautisko Transporta forumu, ir būtiski pārskatīts. Glosārija mērķis ir standartizēt transporta statistikas definīcijas Eiropas un starptautiskā līmenī. Pārskatītajā glosārijā tiks iekļauta atjaunināta un uzlabota iedaļa par pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem ar definīcijām, kas atbilst regulā sniegtajām definīcijām, un jaunām definīcijām, kas attiecas uz pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Pārskatīto glosāriju paredzēts publicēt 2026. gada sākumā.

¹³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/675927> (vietne pieejama angļu, franču un vācu valodā).

2.6. DATU KOPĪGOŠANA

Eurostat tiešsaistes datubāze

Eurostat publicē datus, kas savākti saskaņā ar regulu, izmantojot savu tiešsaistes datubāzi, kas ir brīvi pieejama *Eurostat* tīmekļa vietnē¹⁴. Datubāze ietver 17 tabulas par preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem; tās tiek regulāri atjauninātas un papildinātas ar detalizētām Eiropas un valstu metadatu datnēm.

Statistikas par preču pārvadājumiem kopīgošana

Eurostat sagatavo turpmāk minētās četras *Statistics Explained* publikācijas par preču pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Šīs publikācijas sniedz medijiem un plašai sabiedrībai pārskatu par būtiskākajām norisēm saistībā ar šo transporta veidu, kā arī saskaņā ar regulu savākto datu analīzi.

1. *Kravu pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem – ceturkšņa un ikgadēji dati*¹⁵
2. *Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistika pa produktu kategorijām*¹⁶
3. *Iekšējie ūdensceļi – statistika par konteineru pārvadājumiem*¹⁷
4. *Kravu pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem reģionālā līmenī*¹⁸

Šīs publikācijas tiek atjauninātas katru gadu, tiklīdz ir pabeigta datu vākšana par attiecīgo pārskata gadu.

Citi kopīgošanas veidi

Dati par pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem tiek kopīgoti arī, izmantojot *Eurostat* ziņu publikācijas (piemēram, *2023. gadā kravu pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem atkal ir samazinājušies*¹⁹) un citas *Eurostat* publikācijas, piemēram, *Eiropas transporta galvenie rādītāji*²⁰ un *Eiropas galvenie rādītāji*²¹. Tāpat dati tiek izplatīti, izmantojot Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāta publikācijas (piemēram, tā izdevumā *Statistical pocketbook*)²².

Preču pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem dati ir iekļauti arī *Ilgspējīgas attīstības uzraudzības ziņojumā*²³, kuru sagatavo, lai uzraudzītu progresu saistībā ar ES politikas mērķi novirzīt kravu pārvadājumus no autoceļiem uz dzelzceļu un iekšējiem ūdensceļiem. Attiecīgais rādītājs minētajā ziņojumā analizē īstermiņa un ilgtermiņa tendences saistībā ar dzelzceļa

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/information-data/inland-waterways-transport> (vietne pieejama angļu, franču un vācu valodā).

¹⁵ [Kravu pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem – ceturkšņa un ikgadēji dati](#) (publikācija pieejama tikai angļu valodā).

¹⁶ [Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistika pa produktu kategorijām](#) (publikācija pieejama tikai angļu valodā).

¹⁷ [Iekšējie ūdensceļi – statistika par konteineru pārvadājumiem](#) (publikācija pieejama tikai angļu valodā).

¹⁸ [Kravu pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem reģionālā līmenī](#) (publikācija pieejama tikai angļu valodā).

¹⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240920-1> (vietne pieejama tikai angļu valodā).

²⁰ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/9777356> (vietne pieejama tikai angļu valodā).

²¹ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/318624> (vietne pieejama angļu, franču un vācu valodā).

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2832/16593> (vietne pieejama tikai angļu valodā).

²³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/98370> (publikācija pieejama tikai angļu valodā).

pārvadājumu un pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem attiecību pret kopējiem iekšzemes kravu pārvadājumiem tonnkilometros.

Eurostat pēc lietotāja pieprasījuma piedāvā arī datu izguvi pēc pasūtījuma. Visi dati, kas iekļauti lietotāju vajadzībām pielāgotu datu izguvēs un publikācijās, tiek publicēti arī *Eurostat* tiešsaistes datubāzē.

2.7. STATISTIKA PAR PASAŽIERU PĀRVADĀJUMIEM PA IEKŠĒJIEM ŪDENSCEĻIEM

Lai gan pārvadājumi pa iekšējiem ūdensceļiem ir neliela nozare, tās pasažieru pārvadājumu segments strauji aug. Tāpēc dati par saimniecisko darbību un tendencēm nozarē ir būtiski tirgus novērošanai un politikas izstrādei.

Patlaban regulā nav prasīts vākt statistiku par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Tomēr regulas 5. pantā ir noteikts, ka Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm ir jāizvērtē statistikas sagatavošana par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, tai skaitā par pārrobežu pārvadājumiem.

Ievērojot 5. panta prasības, *Eurostat* un dalībvalstis 2018. gadā izstrādāja metodikas projektu statistikas vākšanai par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, kas bija paredzēts dalībvalstīm izmantošanai izmēģinājuma pētījumos. 2019. gadā *Eurostat* septiņās dalībvalstīs (Austrijā, Horvātijā, Nīderlandē, Polijā, Rumānijā, Vācijā un Zviedrijā) līdzfinansēja izmēģinājuma pētījumu veikšanu, kas sastāvēja no diviem moduļiem, un tie bija statistika par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem (1. modulis) un statistika par negadījumiem uz iekšējiem ūdensceļiem (2. modulis). Lai papildinātu septiņos izmēģinājuma pētījumos izdarītos novērojumus, *Eurostat* 2020. gadā veica arī pasažieru pārvadājumu statistikas apsekojumu, kurā piedalījās visas attiecīgās dalībvalstis.

Komisija 2021. gada februārī pieņēma ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei²⁴, kurā izklāstīti izmēģinājuma pētījumu rezultāti un 2020. gada apsekojuma par pasažieru pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas rezultāti. Ziņojumā galvenā uzmanība tika pievērsta jaunu datu vākšanas iespējamībai, statistikas datu kvalitātei, saistītajai metodikai un dalībvalstu izmaksām un slogam. Ziņojumā secināts, ka izmēģinājuma pētījumos tika rūpīgi izpētīta iespēja vākt datus par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem un ka septiņās iesaistītajās valstīs zināmā mērā būtu iespējams vākt šādus datus. Tomēr ziņojumā arī secināts, ka datu nepieciešamība būtu jālīdzsvaro ar informācijas pieejamību un respondentiem radīto slogu.

Izmēģinājuma pētījumu rezultāti tika publiskoti Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupas sanāksmē, kas notika 2021. gada oktobrī. Pēc šīs sanāksmes *Eurostat* sāka apspriešanos ar dalībvalstīm, lai ierosināto metodiku pielāgotu atbilstoši izmēģinājuma pētījumu laikā izdarītajiem novērojumiem un citiem valstu komentāriem. Minētās apspriešanas rezultātā tika vienkāršotas ierosinātās datu kopas par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, lai mazinātu slogu respondentiem. Metodikas projekta

²⁴ Komisijas 2021. gada 12. februāra ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to izmēģinājuma pētījumu rezultātiem, kurus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/974 5. panta 3. punktu dalībvalstis veikušas attiecībā uz statistiku par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, COM(2021) 59 final; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021DC0059>.

pārskatītā versija tika apspriesta otrās apspriešanās ar valstīm laikā 2022. gada maijā. Ar šo apspriešanos noslēdzās diskusijas par ierosināto metodiku, un tās rezultātā tika iekļautas četras datu kopas par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem, un tās bija šādas:

- **1. datu kopa:** pārvadāto pasažieru skaits, izņemot upju kruīzu pasažierus, pēc iekāpšanas reģiona, izkāpšanas reģiona un brauciena veida (ikgadēja datu kopa);
- **2. datu kopa:** upju kruīzi – pasažieru skaits pēc iekāpšanas reģiona (ikgadēja datu kopa);
- **3. datu kopa:** upju kruīzi – tādu braucienu skaits, kuri uzsākti ziņotājā valstī (ikgadēja datu kopa);
- **4. datu kopa:** valstī reģistrēto kuģu skaits (neatkarīgi no tā, vai tie kuģo tās iekšējo ūdensceļu maršrutos) pēc izmitināšanas veida, kuģa ietilpības un kuģa vecuma (datu kopa, ko vāc reizi divos gados).

Lai vēlreiz pārbaudītu saskaņoto metodiku, *Eurostat* 2022. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus (dotācijas) līdzfinansēja izmēģinājuma projektus saistībā ar datu vākšanu par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. 2023. gadā tika iesniegti un līdzfinansēti četri priekšlikumi. Šo projektu rezultāti tika prezentēti Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupas 2025. gada sanāksmē.

Šie projektu rezultāti nodrošinās iespēju pēc nepieciešamības uzlabot pasažieru pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datu vākšanas metodiku. *Eurostat* pabeidza metodikas izstrādi 2025. gada decembrī. Nākamais solis būs brīvprātīga regulāra datu vākšana, lai novērtētu metodikas noturību ilgtermiņā un dalībvalstu efektivitāti vēlamo datu kopu izveidē. Pirmā brīvprātīgā datu vākšana ir plānota 2026. gadā, aptverot 2025. pārskata gadu.

Par progresu šajā jomā regulāri informē un to apspriež *DIMESA* (Komisijas ekspertu grupa – nozaru un vides statistikas un kontu direktori)²⁵.

3. IESPĒJAMĀS TURPMĀKĀS NORISES SAISTĪBĀ AR PĀRVADĀJUMU PA IEKŠĒJIEM ŪDENSCEĻIEM STATISTIKU

Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikai ir izšķiroša nozīme politikas mērķu noteikšanā un uzraudzībā. Patlaban tas tiek panākts, sniedzot datus par pārvadāto preču apjomu, iekšējo ūdensceļu kuģu skaitu un satiksmi, iekšējo ūdensceļu infrastruktūru, kā arī ieguldījumu un uzturēšanas izdevumiem pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem infrastruktūrā. Datus par aprīkojumu, infrastruktūru un izdevumiem vāc brīvprātīgi, turklāt nevis saskaņā ar regulu, bet izmantojot *Eurostat/ITF/UNECE vienoto anketu par iekšzemes transporta statistiku*. Datu vākšana nodrošina dažādu aspektu rādītājus, piemēram:

- kuģojamā iekšējo ūdensceļu tīkla garums;
- kravas kuģu skaits pēc to veida, uzbūvēšanas gada un kravnesības;
- pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem infrastruktūras ieguldījumu un uzturēšanas izdevumu līmenis.

Eurostat arī meklē veidus, kā palīdzēt valstīm ziņot aktuālos statistikas datus. Šajā kontekstā viens no aspektiem, ko minējušas dalībvalstis, ir *Eurostat* atbalsts tranzīta datu vākšanā, pamatojoties

²⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?groupID=1528>.

uz attāluma matricu līmenī “no ostas līdz ostai”. Komisija izstrādā šādu attāluma matricu, lai palīdzētu samazināt ar datu vākšanu saistīto slogu. Izmantojot attāluma matricu, dalībvalstis var sadalīt kopējo attālumu no ostas līdz ostai atsevišķos posmos, kas veikti katrā no valstīm, kuras šķērsotas braucienā. Attāluma matricas turpmākā izstrāde galvenokārt ir atkarīga no katras ostas ģeogrāfiskās atrašanās vietas precīzas noteikšanas. Attāluma matrica arī atvieglos *Eurostat* modālā sadalījuma rādītāju aprēķināšanu. Tomēr šajā nolūkā dalībvalstis tiek mudinātas sniegt datus par preču apjomiem pēc iekraušanas/izkraušanas ostām, neraugoties uz to, ka datu vākšana ir brīvprātīga.

Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datus bieži salīdzina ar datiem par citiem transporta veidiem, lai novērtētu modālo sadalījumu. Šajā sakarā dalībvalstis tiek mudinātas ziņot par pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem pēc kravas veida, lai uzlabotu salīdzināmību ar citiem transporta veidiem, jo īpaši jūras transportu un autotransportu.

Turklāt iekšējiem ūdensceļiem var būt arvien lielāka nozīme pasažieru pārvadājumu jomā, un tie var kļūt par ilgtspējīgas mobilitātes būtisku komponentu. Atzīstot šo potenciālu, *Eurostat* ir guvis ievērojamus panākumus, izstrādājot pasažieru pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas metodiku un atbalstot attiecīgos izmēģinājuma projektus, ko īsteno valstu statistikas iestādes. Kā aprakstīts 2. iedaļā, *Eurostat* plāno pilnveidot attiecīgo metodiku un sadarboties ar dalībvalstīm, lai panāktu brīvprātīgu un regulāru datu vākšanu. Šīs iniciatīvas mērķis ir turpināt izvērtēt metodikas noturību.

Tāpat *Eurostat* plāno turpināt pilnveidot statistiku par negadījumiem uz iekšējiem ūdensceļiem. 2026. gadā, pamatojoties uz 2019. gada izmēģinājuma pētījumu konstatējumiem, *Eurostat* sāks rakstisku apspriešanos ar Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupu par iespēju izveidot tādu brīvprātīgi vāktu datu kopas, kurās papildus patlaban izplatītajām datu kopām tiek norādīti arī mainīgie lielumi un parametri, piemēram, negadījuma smaguma pakāpe, negadījuma veids, iesaistīto kuģu veids un bojāgājušo vai ievainoto personu skaits.

Ņemot vērā to, ka arvien pieaug pieprasījums pēc informācijas par pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem vidiskajiem aspektiem un kuģu raksturlielumiem, piemēram, degvielas veidu, *Eurostat* apspriedīs ar dalībvalstīm iespēju ieviest attiecīgus mainīgos lielumus, pamatojoties uz administratīvu avotu sniegto informāciju.

Ar Regulu (ES) 2024/3018 groza Regulu (EK) Nr. 223/2009 par Eiropas statistiku²⁶. Tajā paredzēts, ka valstu statistikas iestādes un citas valstu iestādes var savlaicīgi un pietiekami bieži bez maksas piekļūt administratīvajiem datiem un izmantot tos Eiropas statistikas sagatavošanai un kopīgošanai.

Šajā sakarā *Eurostat* apspriedīs ar dalībvalstīm iespēju statistikas vajadzībām izmantot upju informācijas pakalpojumu (*RIS*) sistēmas administratīvos datus. Šī sistēma nodrošina saskaņotus informācijas pakalpojumus, lai atbalstītu satiksmes un transporta pārvaldību iekšējo ūdensceļu navigācijā. *Eurostat* izpētīs iespēju statistikas vajadzībām izmantot *RIS* datus par kuģu satiksmi;

²⁶ OV L, 2024/3018, 6.12.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3018/oj>.

šādi dati ietver informāciju par kuģa atrašanās vietu, izmantojot *RIS* kuģošanas līdzekļu izsekošanas un identificēšanas standartus.

Turklāt Direktīva (ES) 2016/1629, ar ko nosaka tehniskās prasības attiecībā uz iekšējo ūdensceļu kuģiem²⁷, paredz kopīgus nosacījumus iekšzemes kuģošanas sertifikātu izdošanai kuģiem ES. Lai nodrošinātu šīs direktīvas pareizu piemērošanu, ir izveidota īpaša datubāze, proti, Eiropas kuģu korpusu datubāze, kurā glabā iekšējo ūdensceļu kuģu identifikācijas datus, datus par konkrētiem parametriem, kā arī kuģu sertifikātus. *Eurostat* izpētīs iespēju statistikas vajadzībām izgūt administratīvos datus no šīs datubāzes, lai vēl vairāk samazinātu datu vākšanas radīto slogu dalībvalstīm.

Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas ģeogrāfiskais aptvērums var tikt paplašināts ES turpmākās paplašināšanās rezultātā, iekļaujot jaunas valstis. Vairākas Eiropas Savienības kandidātvalstis patlaban īsteno datu vākšanas izmēģinājuma iniciatīvas gan attiecībā uz kravu, gan arī pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Šīs iniciatīvas ir finansētas no Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*). Šo izmēģinājuma projektu rezultāti ir gaidāmi 2026. un 2027. gadā. *Eurostat* pastāvīgi atbalsta kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu centienus un turpmāko progresu regulas ievērošanā, apspriežot metodiskus jautājumus, datu kvalitāti, kā arī datu nosūtīšanas un validācijas procesus.

4. SECINĀJUMI

Regulas īstenošanā gūtā pieredze un sasniegtie rezultāti joprojām ir pozitīvi. Dalībvalstis izpilda datu sniegšanas pienākumus, un resursi, kas ir piešķirti *Eurostat* un valstu līmenī, ir pietiekami, lai nodrošinātu augstvērtīgus rezultātus.

Eurostat veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atbalstītu dalībvalstis un palīdzētu tām īstenot regulu, un mudina kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis iegūt un apkopot pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistiku. *Eurostat* ir modernizējis savu IT sistēmu pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem datu validēšanai un apstrādei, uzlabojot šo datu kvalitāti un atvieglot valstu statistikas iestāžu darbu.

Komisijas Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistikas jautājumu ekspertu grupa joprojām ir struktūra, kurā tiek apspriesta regulas īstenošana un iespējamie uzlabojumi. Lai novērstu papildu sloga uzlikšanu dalībvalstīm, *Eurostat* patlaban neapsver iespēju ieviest papildu obligātu datu vākšanu. Tā vietā *Eurostat* plāno ieviest brīvprātīgu un regulāru datu vākšanu par pasažieru pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem. Citas turpmākās norises ietvers administratīvo datu iespējamo izgūšanu un attāluma matricas pabeigšanu līmenī “no ostas līdz ostai”.

Pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem statistika tiek izplatīta, izmantojot *Eurostat* tiešsaistes datubāzi, statistikas un ziņu publikācijas un citas Komisijas publikācijas. Šī statistika ir vērtīga dalībvalstīm, politikas veidotājiem, nozaru organizācijām un upju aizsardzības komisijām, jo tā palīdz tām izstrādāt un novērtēt ilgtspējīga, tīra un droša transporta politiku.

²⁷ OV L 252, 16.9.2016., 118.–176. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1629/oj>.

Regula efektīvi un lietderīgi palīdz sagatavot uzticamu un saskaņotu statistiku par pārvadājumiem pa iekšējiem ūdensceļiem ES un valstu līmenī, atbalstot Komisiju konkurētspējas veicināšanā un pārvadājumu pa iekšējiem ūdensceļiem integrācijā intermodālos loģistikas risinājumos.